

SYSTEM KAUCYJNY

SPIS TREŚCI

4 SYSTEM KAUCYJNY - ZARYS OGÓLNY

4	Jakie są główne założenia systemu kaucyjnego?
4	Od kiedy zacznie obowiązywać system kaucyjny?
4	Jakie opakowania będą objęte systemem kaucyjnym?
5	Kto będzie uczestniczył w systemie kaucyjnym?
5	Czy producent musi przystąpić do systemu kaucyjnego?
6	Czy sklep musi przystąpić do systemu kaucyjnego?
6	Czy punkt gastronomiczny musi przystąpić do systemu kaucyjnego?
6	Kto będzie tworzył system kaucyjny?
6	Czy producenci będą mogli przystępować do różnych systemów kaucyjnych?
7	Czy sklepy będą musiały zwracać kaucję za zgniecione butelki oraz puszki?
7	Kto będzie właścicielem zwróconych opakowań?
7	Kto będzie właścicielem recyklatu?
8	Na jakich zasadach operatorzy systemu będą sprzedawać recyklat?

9 OPERATOR SYSTEMU KAUCYJNEGO

9	Jaka jest rola operatora systemu kaucyjnego?
9	Jakie warunki musi spełniać operator systemu?
10	Jakie obowiązki będzie miał operator systemu?
10	Kto będzie finansował działanie operatora systemu?

11 SKLEPY

- 11 Jaka jest rola sklepów w systemie kaucyjnym?**
 - 11 Jakie obowiązki będą miały sklepy?**
 - 12 W jaki sposób obliczyć powierzchnie sprzedaży?**
 - 12 Czy sklepy będą musiały uzyskiwać zezwolenia na zbieranie odpadów?**
 - 12 Czy sklepy internetowe będą objęte systemem kaucyjnym?**
 - 12 W jaki sposób wdrożyć system kaucyjny w sklepie?**
 - 15 Jakie kary mogą zostać nałożone na sklepy za niewdrożenie systemu kaucyjnego?**
 - 16 Jak możemy pomóc?**
-

17 PRODUCENCI

- 17 Jaka jest rola producentów w systemie kaucyjnym?**
- 17 Jakie obowiązki będą mieli producenci?**
- 17 W jaki sposób producenci powinni wdrożyć system kaucyjny?**
- 20 Jakie kary mogą zostać nałożone na producentów za niewdrożenie systemu kaucyjnego?**
- 21 Jak możemy pomóc?**
- 22 Dane kontaktowe**

System Kaucyjny – Zarys Ogólny

Jakie są główne założenia systemu kaucyjnego?

System kaucyjny to mechanizm, którego celem jest zmniejszenie ilości odpadów oraz zachęcenie klientów do zwracania opakowań po napojach – butelek i puszek – w celu ich ponownego wykorzystania lub recyklingu. Główne założenia systemu to:

Kaucja – Przy zakupie napoju w opakowaniu objętym systemem kaucyjnym, klient płaci kaucję, która zostaje mu zwrócona po oddaniu opakowania do sklepu lub punktu zbiórki. Kaucja będzie uzależniona od rodzaju i pojemności opakowania i wyniesie:

- 50 groszy – za butelki PET (plastikowe) o pojemności do 3 litrów,
- 50 groszy – za puszki metalowe o pojemności do 1 litra,
- 1 zł – za butelki szklane wielokrotnego użytku o pojemności do 1,5 litra.

Zwrot opakowań – W celu odzyskania kaucji, klient będzie musiał zwrócić opakowanie do sklepu lub wyznaczonego punktu zbiórki. W większości przypadków zwrot ten będzie odbywać się za pomocą automatycznych urządzeń, tzw. „recyklomatów” lub „butelkomatów”.

Od kiedy zacznie obowiązywać system kaucyjny?

Pierwotnie regulacja dotycząca systemu kaucyjnego przewidywała uruchomienie systemu kaucyjnego od 1 stycznia 2025 r. Jednak w odpowiedzi na postulaty zgłoszone przez przedsiębiorców, Ministerstwo Klimatu zdecydowało o przesunięciu terminu uruchomienia systemu kaucyjnego do **1 października 2025 r.**

Jakie opakowania zostaną objęte systemem kaucyjnym?

System kaucyjnym zostaną objęte:

- **butelki plastikowe (PET)** o pojemności do 3 litrów,
- **puszki metalowe** o pojemności do 1 litra,
- **butelki szklane wielokrotnego użytku** o pojemności do 1,5 litra, przy czym takie butelki szklane mają zostać objęte systemem dopiero od 2026 r.

Butelki ze szkła wielokrotnego użytku mają zostać objęte systemem kaucyjnym dopiero od **1 stycznia 2026 r.** Oznacza to, że przez pierwszy okres działania systemu kaucyjnego zwrot takich butelek będzie odbywał się na dotychczasowych zasadach. Zmiana ta stanowi odpowiedź Ministerstwa Klimatu na postulaty producentów piwa, którzy wnioskowali o utrzymanie obecnie obowiązującego modelu.

W ramach nowelizacji zdecydowano również o wyłączeniu z systemu kaucyjnego **opakowań po napojach mlecznych** w celu umożliwienia przedsiębiorcom przygotowania się do przechowywania takich opakowań w sposób odpowiadający wymogom sanitarnym. W kolejnych latach można się spodziewać, że system kaucyjny zostanie rozszerzony na inne kategorie opakowań, w tym między innymi szklane słoiki.

4

Kto będzie uczestniczył w systemie kaucyjnym?

W systemie kaucyjnym będą uczestniczyć:

- **producenci oraz inni wprowadzający do obrotu produkty w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym** (importerzy, sklepy sprzedające napoje w opakowaniach pod własną marką etc.),
- **sklepy** (w tym sieci handlowe) oraz **hurtownie**, które sprzedają opakowania objęte systemem kaucyjnym,
- **klienci**.

5

Czy producent musi przystąpić do systemu kaucyjnego?

Producenci oraz inni wprowadzający opakowania do obrotu **nie mają owego obowiązku przystąpienia do systemu kaucyjnego**. Jednak są oni zobowiązani do osiągnięcia wskazanych poniżej minimalnych poziomów selektywnego zbierania opakowań objętych systemem kaucyjnym. Ich osiągnięcie będzie możliwe wyłącznie poprzez udział w systemie kaucyjnym. Oznacza to, że producent nie będzie mógł uznać, że spełnił wymagane poziomy zbiórki na przykład za pośrednictwem organizacji odzysku.

Jeśli producent nie przystąpi do systemu kaucyjnego, zawsze będzie zobowiązany do zapłaty opłaty produktowej za brak spełnienia wymaganych poziomów zbiórki. Co więcej, od **1 stycznia 2026 r.** producent będzie musiał zapłacić **potrójną opłatę produktową**. Mechanizm ten ma na celu obniżenie atrakcyjności rozwiązania polegającego na uiszczaniu opłaty produktowej w miejsce przystąpienia do systemu kaucyjnego.

Minimalne poziomy selektywnego zbierania opakowań:

- 77% za 2025 rok
- 77% za 2026 rok
- 77% za 2027 rok
- 77% za 2028 rok
- 90% za 2029 rok i następne lata

6

Czy sklep musi przystąpić do systemu kaucyjnego?

Sklepy, które oferują napoje w opakowaniach objętych kaucją są **zobowiązane do przystąpienia do systemu kaucyjnego**. Zakres uczestnictwa w systemie kaucyjnym jest uzależniony od powierzchni sklepu. Przykładowo, **sklepy o powierzchni sprzedaży < 200 m²** muszą przystąpić do systemu kaucyjnego w zakresie co najmniej pobierania kaucji, a także odbioru od klientów szklanych butelek zwrotnych i zwrotu kaucji za takie butelki. Natomiast **sklepy o powierzchni sprzedaży > 200 m kw** muszą przystąpić do systemu kaucyjnego również w zakresie odbioru od klientów wszystkich pozostałych opakowań objętych systemem i zwrotu kaucji za takie opakowania.

7

Czy punkt gastronomiczny musi przystąpić do systemu kaucyjnego?

System kaucyjny obejmie wszystkie punkty sprzedaży napojów w opakowaniach, bez względu na profil ich działalności. Oznacza to, że również **punkty gastronomiczne będą musiały przystąpić do systemu kaucyjnego jeśli sprzedają na wynos napoje** w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym. W praktyce może to dotyczyć przede wszystkim napojów gazowanych, wody butelkowanej czy piwa. Analogicznie jak w przypadku sklepów, zakres uczestnictwa punktu gastronomicznego w systemie kaucyjnym będzie uzależniony od jego powierzchni.

8

Kto będzie tworzył system kaucyjny?

System kaucyjny będzie tworzony i zarządzany przez wprowadzających opakowania do obrotu (przede wszystkim producentów) za pośrednictwem **operatorów systemu**, czyli utworzonych przez nich spółek akcyjnych.

Każdy operator systemu będzie tworzył własny system kaucyjny – ustawodawca przewidział bowiem możliwość funkcjonowania więcej niż jednego systemu. W rezultacie, producenci napojów bezalkoholowych utworzyli własny system i operatora pod nazwą Kaucja.pl - Krajowy System Kaucyjny S.A. Własnych operatorów utworzyli również producenci piwa (Polski System Kaucyjny S.A.), sklepy wielkopowierzchniowe (OK Operator Kaucyjny S.A.), a także podmioty związane z branżą logistyczną ("PolKa" Operator Systemu Kaucyjnego not for profit S.A.) oraz gospodarowaniem odpadami (Krajowy System Kaucyjny Zwrotka S.A.).

9

Czy producenci będą mogli przystępować do różnych systemów kaucyjnych?

Producent ma swobodę wyboru operatora systemu kaucyjnego, z którym będzie współpracował. Jednak zawarcie przez producenta umowy z operatorem i przystąpienie do prowadzonego przez niego systemu w odniesieniu do konkretnego rodzaju opakowania wyłącza możliwość zawarcia przez takiego producenta umowy z innym operatorem w odniesieniu do tego samego rodzaju opakowania. Oznacza to, że **producent może przystąpić do systemu kaucyjnego jednego operatora na przykład w odniesieniu do butelek PET, a do innego – w odniesieniu do puszek metalowych**.

Mogą powstać wątpliwości, czy producent, który został akcjonariuszem operatora systemu, musi uczestniczyć wyłącznie w systemie kaucyjnym zarządzanym przez takiego operatora, czy też może przystąpić do systemów prowadzonych przez innych operatorów.

Literalna interpretacja przepisów może sugerować, że status akcjonariusza operatora systemu kaucyjnego wyklucza możliwość zawarcia umowy z innym operatorem. Takie rozumienie wydaje się jednak niespójne z przepisami pozwalającymi na udział w systemie kaucyjnym w odniesieniu do jednego lub kilku rodzajów opakowań. Należałoby zatem przyjąć, że producenci mogą współpracować zarówno ze współtworzonymi przez siebie operatorami, jak i z innymi operatorami działającymi na rynku, z zastrzeżeniem zasady, że jeden rodzaj opakowań może być obsługiwany przez tylko jednego operatora.

10 Czy sklepy będą musiały zwracać kaucję za zgniecione butelki oraz puszki?

Kaucja będzie zwracana także za opakowania, które po sprzedaży stały się odpadami opakowaniowymi. Wydaje się zatem, że sklepy uczestniczące w systemie kaucyjnym będą musiały przyjmować zgniecione lub uszkodzone butelki oraz puszki, a także zwracać za nie kaucje, szczególnie jeśli możliwa jest ich identyfikacja, a ewentualne zniszczenia nie mają istotnego znaczenia. Konieczne będzie zatem dostosowanie infrastruktury sklepów tak, aby umożliwić przechowywanie odpadów.

11 Kto będzie właścicielem zwróconych opakowań?

Własność szklanych butelek zwrotnych przysługuje przedsiębiorcom, którzy wprowadzili je do obrotu co ma umożliwić ich ponowne wykorzystanie.

Z kolei w kwestii **własności odpadów opakowaniowych** przepisy ustawy są niejednoznaczne. W ramach przyjętej nowelizacji regulacji o systemie kaucyjnym, Ministerstwo Klimatu zaproponowało zmianę, która może sugerować, że prawo własności odpadów opakowaniowych przysługuje operatorowi systemu, który odebrał je ze sklepu lub punktu zbiórki, a nie operatorowi, którego klientem jest producent wprowadzający dane opakowanie do obrotu. Nowelizacja w istocie premiuje dużych operatorów, którym uda się dotrzeć do większej liczby sklepów i szybko rozbudować sieć logistyczną. Przyznanie takim operatorom prawa własności odpadów opakowaniowych jeszcze bardziej wzmocni ich pozycję. Sprzedaż odpadów oraz pozyskanego z nich recyklatu (surowca wtórnego) stanowi bowiem jedno z głównych źródeł finansowania operatorów.

Wydaje się zatem, że bardziej uzasadnione byłoby, aby własność odpadów powstałych ze zwróconych opakowań przysługiwała operatorowi, którego klientem jest producent wprowadzający te opakowania do obrotu – niezależnie od tego, który operator faktycznie odebrał opakowanie ze sklepu lub innego punktu zbiórki.

12 Kto będzie właścicielem recyklatu?

Obecnie brak jest jednoznacznych przepisów, które regulowałyby kwestię własności recyklatu (surowca wtórnego) – choć jest ona postrzegana jako szczególnie istotna. Sprzedaż recyklatu będzie bowiem stanowiła jedno z podstawowych źródeł finansowania operatora i zarządzanego przez niego systemu kaucyjnego. Jednocześnie pozyskanie odpowiednich ilości recyklatu umożliwi realizację przez producentów wymogów dotyczących poziomów użycia recyklatu w nowych opakowaniach. Zakłada się, że wymagany poziom użycia recyklatu dla butelek PET o pojemności do 3 litrów od 1 stycznia 2030 roku wyniesie co najmniej 30%, a od 1 stycznia 2040 roku co najmniej 65%.

Wydaje się, że właściwym podejściem byłoby przyjęcie, że właścicielem recyklatu jest operator systemu, któremu przysługuje własność odpadu opakowaniowego, z którego pozyskano recyklat.

W takim ujęciu operator systemu mógłby kontrolować przepływ recyklatu i byłby uprawniony do jego sprzedaży na rzecz podmiotów, którym jest on niezbędny do produkcji kolejnych opakowań.

Teoretycznie właścicielem recyklatu mógłby stać się podmiot przetwarzający odpady, jeśli umowa zawarta z operatorem systemu przewidywałaby przeniesienie własności recyklatu na jego rzecz. Jednak trudno sobie wyobrazić, by operatorzy systemów zdecydowali się na takie rozwiązanie i rezygnację z prawa do recyklatu.

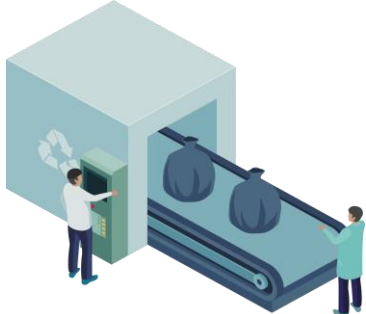
13

Na jakich zasadach operatorzy systemu będą sprzedawać recyklat?

Z regulacji dotyczącej systemu kaucyjnego wydaje się wynikać założenie, że producenci będą przystępować do systemów kaucyjnych na równych zasadach, niezależnie od tego czy będą wyłącznie klientami czy również akcjonariuszami danego operatora prowadzącego system.

W rezultacie, możliwe jest, że operatorzy zdecydują się wprowadzić jednakowe zasady nabywania recyklatu dla wszystkich producentów z którymi zawarli umowy (niezależnie od tego, czy producent jest jednocześnie akcjonariuszem danego operatora) proporcjonalnie do liczby wprowadzonych na rynek opakowań. Tym samym status akcjonariusza operatora systemu nie będzie najprawdopodobniej przyznawał takiemu producentowi uprzywilejowanej pozycji względem innych producentów. Jednak na obecnym etapie nie można przesądzić, czy będzie to jedyne dopuszczalne rozwiązanie.

Operator Systemu Kaucyjnego

1 Jaka jest rola operatora systemu kaucyjnego?

System kaucyjny ma być tworzony oraz zarządzany przez operatora systemu (tzw. „podmiot reprezentujący”). **Operator będzie odpowiedzialny za całokształt funkcjonowania systemu kaucyjnego i będzie stanowił partnera dla wszystkich pozostałych uczestników systemu**, czyli wprowadzających opakowania do obrotu (producentów) oraz sklepów. Każdy z tych podmiotów będzie musiał mieć zawartą umowę z operatorem systemu.

Wskutek dopuszczenia przez odawcę możliwości funkcjonowania więcej niż jednego operatora oraz systemu kaucyjnego, operatorzy będą również zobowiązani do zawarcia pomiędzy sobą umowy regulującej warunki rozliczania pobranej i zwróconej kaucji oraz rozliczania i wymiany opakowań zebranych w ramach prowadzonych przez siebie systemów kaucyjnych.

2 Jakie warunki musi spełniać operator systemu?

Aby prowadzić system kaucyjny, operator systemu musi spełniać następujące warunki:

- musi być spółką akcyjną mającą siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- jego akcjonariuszami muszą być wyłącznie przedsiębiorcy wprowadzający produkty w opakowaniach na napoje lub reprezentujące ich związki pracodawców lub izby gospodarcze,
- nie może wydawać akcji uprzywilejowanych,
- musi posiadać kapitał zakładowy w wysokości co najmniej 5 mln PLN pokryty wkładem pieniężnym, przy czym kapitał nie może być zebrany w drodze subskrypcji otwartej, czy też pochodzić z pożyczki lub kredytu ani być obciążony w jakikolwiek sposób,
- musi utrzymywać kapitał własny w wysokości co najmniej 2.5 mln PLN, zdeponowany na odrębnym rachunku bankowym lub lokacie albo posiadać gwarancję bankową lub ubezpieczeniową na ww. kwotę,
- musi posiadać zezwolenie na prowadzenie systemu kaucyjnego wydane przez ministra właściwego do spraw klimatu,
- wykonywać wyłącznie działalność w zakresie gospodarowania opakowaniami i odpadami opakowaniowymi oraz organizowania i prowadzenia systemu kaucyjnego,
- zysk z prowadzonej działalności musi przeznaczać wyłącznie na realizację celów statutowych co oznacza, że **zysk nie podlega podziałowi pomiędzy akcjonariuszy**.

3

Jakie obowiązki będzie miał operator systemu?

W ramach systemu kaucyjnego operator systemu będzie musiał zapewnić:

- selektywne zbieranie opakowań w celu osiągnięcia wymaganych poziomów zbiórki,
- odbieranie opakowań ze sklepów, hurtowni lub innych punktów zbierających opakowania,
- transport opakowań do podmiotów wprowadzających opakowania do obrotu oraz odpadów opakowaniowych do zakładu przetwarzania odpadów,
- prowadzenie ewidencji i sporządzanie sprawozdań,
- rozliczenie kaucji ze sklepami, hurtowniami oraz innymi punktami zbierającymi opakowania, w szczególności finansowanie wypłaty kaucji dla klienta,
- finansowanie kosztów zbierania opakowań przez sklepy, hurtownie oraz inne punkty zbierające opakowania.

4

Kto będzie finansował działanie operatora systemu?

Operator systemu kaucyjnego będzie finansowany głównie przez producentów, którzy zdecydują się na udział w prowadzonym przez niego systemie. Stanowi to konsekwencję **zasady rozszerzonej odpowiedzialności producentów**, zgodnie z którą podmioty wprowadzające opakowania do obrotu są zobowiązane do zagospodarowania odpadów powstałych z tych opakowań.

Podstawowym źródłem finansowania systemu będą **opłaty producenckie**, które producenci będą uiszczać na rzecz operatora. Ich wysokość zostanie określona w umowie o przystąpienie do systemu kaucyjnego, zawartej pomiędzy producentem a operatorem.

Dodatkowo producenci będący akcjonariuszami operatora systemu – w celu zapewnienia jego płynności finansowej – mogą być zobowiązani do udzielenia operatorowi dodatkowego finansowania w formie pożyczek lub wkładów kapitałowych w przypadku podwyższenia kapitału zakładowego operatora.

Operator systemu będzie również finansowany ze środków pochodzących z nieodebranej kaucji oraz ze sprzedaży materiałów uzyskanych z przetworzenia odpadów opakowaniowych (recyklatu).

Sklepy

1 Jaka jest rola sklepów w systemie kaucyjnym?

Sklepy mają odgrywać kluczową rolę w procesie zwrotu opakowań i zarządzania kaucją, pełniąc funkcje zarówno logistyczne, jak i informacyjne. Ich zaangażowanie w proces jest niezbędne dla zapewnienia efektywności systemu kaucyjnego.

2 Jakie obowiązki będą miały sklepy?

Obowiązki sklepów uzależnione zostały od ich powierzchni sprzedaży.

Obowiązki sklepów o powierzchni sprzedaży > 200 m²

- pobieranie i zwracanie kaucji,
- odbieranie opakowań od klientów,
- zawarcie umowy z **każdym** operatorem systemu, który zgłosi się do sklepu,
- informowanie klientów o systemie kaucyjnym, w tym możliwości zwrotu opakowań oraz zwrotu pobranej kaucji,
- prowadzenie ewidencji dotyczącej systemu kaucyjnego.

Obowiązki sklepów o powierzchni sprzedaży < 200 m²

- pobieranie kaucji,
- zwracanie kaucji za szklane butelki zwrotne (fakultatywnie – zwracanie kaucji również za plastikowe butelki oraz puszki),
- odbieranie szklanych butelek zwrotnych od klientów (fakultatywnie – odbieranie również plastikowych butelek oraz puszek),
- zawarcie umowy z **co najmniej jednym** operatorem systemu, który się do niego zgłosi,
- informowanie klientów o systemie kaucyjnym, w tym o możliwości zwrotu opakowań oraz pobranej kaucji,
- prowadzenie ewidencji dotyczącej systemu kaucyjnego.

Jeśli klient nie zwróci opakowania to nie uzyska zwrotu kaucji. Niezwrócona kaucja trafi do operatora systemu. Nie będzie zatem stanowiła dodatkowego przychodu sklepu.

3

W jaki sposób obliczyć powierzchnie sprzedaży?

Przez powierzchnie sprzedaży należy rozumieć tę część ogólnodostępnej powierzchni obiektu handlowego stanowiącego całość techniczno-użytkową, przeznaczonego do sprzedaży detalicznej, w której odbywa się bezpośrednia sprzedaż towarów (bez wliczania do niej powierzchni usług i gastronomii oraz powierzchni pomocniczej, do której zalicza się powierzchnie magazynów, biur, komunikacji, ekspozycji wystawowej etc.).

4

Czy sklepy będą musiały uzyskiwać zezwolenia na zbieranie odpadów?

Sklepy uczestniczące w systemie kaucyjnym, zbierające opakowania stanowiące odpady (np. uszkodzone puszki) **nie będą musiały uzyskiwać odpowiednich zezwoleń na zbieranie odpadów**. Takie rozwiązanie ma to na celu uproszczenie procedur oraz usprawnienie logistyki zwrotnej, a w konsekwencji zwiększenie efektywności całego systemu.

5

Czy sklepy internetowe będą objęte systemem kaucyjnym?

Wątpliwości w zakresie obowiązków na gruncie systemu kaucyjnego dotyczą sklepów internetowych. Wydaje się, że niemożliwe jest ustalenie ich powierzchni sprzedaży zgodnie z językową wykładnią przepisów. Jednakże wykładnia systemowa skłania do zajęcia stanowiska zgodnie z którym na obecnym etapie sklepy internetowe mogą być objęte systemem kaucyjnym jako sklepy o powierzchni sprzedaży do 200m².

6

W jaki sposób wdrożyć system kaucyjny w sklepie?

1 Pobieranie i zwracanie kaucji

Podstawowymi obowiązkami sklepu uczestniczącego w systemie kaucyjnym będzie pobieranie kaucji przy sprzedaży napojów w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym oraz zwracanie kaucji wraz ze zwrotem opakowań. Zakres tych obowiązków będzie różny w zależności od powierzchni.

- Sklep o powierzchni sprzedaży > **200 m²** będzie musiał zarówno pobierać jak i zwracać kaucję w odniesieniu do wszystkich rodzajów opakowań objętych systemem kaucyjnym (tj. butelek szklanych, plastikowych oraz puszek).
- Sklep o powierzchni sprzedaży < **200 m²** będzie musiał pobierać kaucję w odniesieniu do wszystkich rodzajów opakowań oraz zwracać kaucję tylko za szklane butelki zwrotne (fakultatywnie – będzie mógł zwracać kaucje również za pozostałe opakowania czyli butelki plastikowe oraz puszki).

Klient nie będzie musiał okazywać paragonu, aby odzyskać kaucję. Wszelkiego rodzaju zastrzeżenia sklepów uzależniające zwrot kaucji od przedstawienia paragonu będą bezskuteczne. Zwrot kaucji będzie następował w gotówce – niedopuszczalny będzie zwrot kaucji wyłącznie w formie vouchera.

Co prawda nie określono sposobu, w jaki będzie zwracana kaucja, jednak należy założyć, że będzie to następowało w kasie sklepu (w przypadku mniejszych podmiotów) lub za pośrednictwem automatów takich jak recyklomaty czy butelkomaty (w przypadku większych podmiotów).

Jeśli klient nie zwróci opakowania to nie uzyska zwrotu kaucji. **Niezwrócona kaucja trafi do operatora systemu. Nie będzie zatem stanowiła dodatkowego przychodu sklepu.**

2 Zapewnienie klientom możliwości zwrotu opakowań

Sklep uczestniczący w systemie kaucyjnym będzie zobowiązany do umożliwienia klientom zwrotu opakowań. Podobnie jak w przypadku kaucji, zakres tego obowiązku będzie uzależniony od powierzchni sklepu.

- Sklep o powierzchni sprzedaży **> 200 m²** będzie musiał odbierać wszystkie opakowania objęte system kaucyjnym (tj. butelki szklane, plastikowe oraz puszki).
- Sklep o powierzchni sprzedaży **< 200 m²** będzie musiał odbierać wyłącznie szklane butelki zwrotne (fakultatywnie będzie mógł odbierać również butelki plastikowe oraz puszki).

Zwroty opakowań będą mogły odbywać się przy pomocy automatów (takich jak recyklomaty czy butelkomaty), w kasach lub w wyznaczonych punktach w pobliżu sklepu. W mniejszych sklepach przewiduje się głównie ręczne przyjmowanie opakowań przy kasach, natomiast w większych dominować będą automatyczne systemy zwrotu. **Istotne może być również to, że sklepy mogą być zobowiązane do odbioru odpadów opakowaniowych (np. w postaci zgniecionych butelek).**

Sklepy nie będą mogły ustanowić limitu przyjmowanych jednorazowo opakowań. Dlatego większe podmioty powinny przygotować odpowiednią infrastrukturę, a mniejsze rozważyć czy będą w stanie przyjmować i przechowywać wszystkie rodzaje opakowań objęte system kaucyjnym.

3 Zawarcie umowy z operatorem systemu

Sklep uczestniczący w systemie kaucyjnym będzie zobowiązany do zawarcia umowy z operatorem systemu. Zakres tego obowiązku będzie różny w zależności od powierzchni sklepu.

- Sklep o powierzchni sprzedaży **> 200 m²** będzie musiał zawrzeć umowę **z każdym operatorem systemu**, który zgłosi się do sklepu.
- Sklep o powierzchni sprzedaży **< 200 m²** będzie musiał zawrzeć umowę **z co najmniej jednym operatorem systemu**, który się do niego zgłosi.

✓ **Na co sklepy powinny zwrócić szczególną uwagę przy zawieraniu umowy z operatorem systemu?**

Przy zawieraniu umowy z operatorem systemu kluczowe jest, aby sklep zwrócił szczególną uwagę na:

- sposób rozliczenia kaucji z operatorem systemu,
- sposób zabezpieczenia przez operatora systemu rozliczenia kaucji,
- sposób finansowania przez operatora systemu zbierania opakowań przez sklep,
- sposób odbioru opakowań ze sklepu.

✓ **Przez jaki czas sklepy są zobligowane do przechowywania umowy z operatorem systemu?**

Sklepy powinny przechowywać umowę zawartą z operatorem systemu przez okres co najmniej **5 lat**. Co jednak istotne 5-letni termin liczony jest od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym umowa przestała obowiązywać.

4 Informowanie klientów o systemie kaucyjnym

Sklepy, które prowadzą sprzedaż opakowań objętych systemem kaucyjnym będą zobowiązane do informowania klientów o systemie kaucyjnym, w tym między innymi o:

- możliwości zwrotu pobranej kaucji,
- warunkach i trybie zwrotu opakowań,
- dostępnych systemach zwrotu i zbierania opakowań oraz ich recyklingu,
- właściwym postępowaniu z opakowaniami,
- znaczeniu oznaczeń stosowanych na opakowaniach.

W jaki sposób sklepy powinny informować klientów?

Informacja powinna zostać wywieszona w **miejscu sprzedaży** (np. przy kasie lub w innym widocznym miejscu).

5 Prowadzenie ewidencji dotyczącej systemu kaucyjnego

Sklepy uczestniczące w systemie kaucyjnym będą zobowiązane do prowadzenia specjalnej ewidencji dotyczącej systemu kaucyjnego.

✓ **Co powinna zawierać ewidencja?**

Zakres ewidencji zależy od tego, w jakim zakresie sklep bierze udział w systemie kaucyjnym.

Jeśli sklep pobiera i zwraca kaucję oraz umożliwia zwrot opakowań, prowadzona przez niego ewidencja powinna zawierać informacje o:

- liczbie nabytych i sprzedanych produktów w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym,
- liczbie zwróconych opakowań,
- wysokości pobranych, zwróconych i niezwróconych kaucji.

Jeśli sklep wyłącznie pobiera kaucje, prowadzona przez niego ewidencja powinna zawierać informacje o liczbie nabytych i sprzedanych produktów w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym.

✓ W jakiej formie sporządzić ewidencję?

Ewidencja powinna zostać sporządzona w formie **pisemnej** lub **elektronicznej**.

✓ Przez jaki okres przechowywać ewidencję?

Informacje zawarte w ewidencji powinny być przechowywane przez okres co najmniej **5 lat**. Co jednak istotne 5-letni termin liczony jest od 1 stycznia roku, który następuje po roku, którego te informacje dotyczą.

7 Jakie kary mogą zostać nałożone na sklepy za niewdrożenie systemu kaucyjnego?

Realizację obowiązków przez sklepy mają zabezpieczyć liczne kary administracyjne. Co istotne z punktu widzenia sklepu, jego odpowiedzialność za naruszenie skutkujące obowiązkiem zapłaty kary ma charakter obiektywny, a tym samym jest niezależna od zawinienia.

Niepobieranie lub niezwracanie kaucji	od 10.000 zł do 500.000 zł
Nieodbieranie opakowań	od 10.000 zł do 500.000 zł
Niezawarcie umowy z podmiotem reprezentującym	od 10.000 zł do 50.000 zł
Nieprzechowywanie umowy z operatorem systemu przez zastrzeżony okres czasu	od 10.000 zł do 1.000.000 zł
Niepoinformowanie klientów o systemie kaucyjnym	od 500 zł do 20.000 zł
Nieprowadzenie ewidencji dotyczącej systemu kaucyjnego	od 10.000 zł do 50.000 zł
Nieprzechowywanie informacji zwartych w ewidencji przez zastrzeżony okres czasu	od 10.000 zł do 50.000 zł

8

Jak możemy pomóc?

- ✓ Zapewnimy **wsparcie w zawieraniu umów z operatorami systemu**, w tym zweryfikujemy ich treść i zaproponujemy mechanizmy zabezpieczające sklep.
- ✓ Zapewnimy **wsparcie w negocjacjach umów z operatorami systemu**.
- ✓ **Przeprowadzimy audyt** działalności sklepu pod kątem zgodności z regulacjami systemu kaucyjnego, w tym:
 - przygotujemy lub zweryfikujemy treść informacji skierowanej do klientów dotyczącej systemu kaucyjnego,
 - zweryfikujemy ewidencję dotyczącą systemu kaucyjnego,
 - **przeprowadzimy szkolenia** w zakresie nowych obowiązków związanych z systemem kaucyjnym,
 - zapewnimy bieżące **doradztwo prawne**.

Producenci

1 Jaka jest rola producentów w systemie kaucyjnym?

Producenci (na równi z producentami traktowani są również np. importerzy) wprowadzający do obrotu produkty w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym są zobowiązani do tworzenia, zarządzania oraz finansowania tego systemu za pośrednictwem operatorów.

2 Jakie obowiązki będą mieli producenci?

- osiągnięcie minimalnych poziomów selektywnej zbiórki opakowań w ramach systemu kaucyjnego,
- realizacja obowiązków przewidzianych w umowie z operatorem systemu, w tym finansowanie systemu kaucyjnego poprzez uiszczanie opłat producenckich,
- umieszczanie na opakowaniach oznakowania wskazującego na objęcie opakowania systemem kaucyjnym oraz określającego wysokość kaucji,
- uzupełnienie już prowadzonej ewidencji opakowań o dane dotyczące systemu kaucyjnego,
- przekazywanie operatorom systemów danych niezbędnych do realizacji obowiązków w zakresie systemu kaucyjnego, w tym informacji o wszystkich wprowadzonych do obrotu produktach w opakowaniach objętych systemem kaucyjnym.

3 W jaki sposób producenci powinni wdrożyć system kaucyjny?

1 Osiągnięcie minimalnych poziomów selektywnej zbiórki opakowań

Producenci powinni osiągnąć następujące minimalne poziomy selektywnego zbierania opakowań objętych systemem kaucyjnym:

- 77% za 2025 rok
- 77% za 2026 rok
- 77% za 2027 rok
- 77% za 2028 rok
- 90% za 2029 rok i następne lata

Osiągnięcie minimalnych poziomów selektywnego zbierania opakowań będzie możliwe wyłącznie poprzez udział w systemie kaucyjnym. Oznacza to, że producent nie będzie mógł uznać, że spełnił wymagane poziomy zbiórki na przykład za pośrednictwem organizacji odzysku.

Nieosiągnięcie minimalnych poziomów selektywnego zbierania opakowań będzie skutkować obowiązkiem zapłaty przez producenta **opłaty produktowej**.

Stawka opłaty produktowej będzie obliczana osobno dla każdego rodzaju opakowań i wyniesie:

- 10 gr za 1 kg za rok 2025 (w odniesieniu do szklanych butelek – 1 grosz),
- 1 zł za 1 kg za rok 2026 (w odniesieniu do szklanych butelek – 5 groszy),
- 5 zł za 1 kg za rok 2027, a także w latach następnych (w odniesieniu do szklanych butelek – 25 groszy).

W przypadku producentów, którzy przystąpili do systemu kaucyjnego opłata produktowa ponoszona będzie w **50% przez producenta, a w 50% przez operatora systemu**. Natomiast producenci, którzy nie przystąpili do systemu kaucyjnego, będą zobowiązani do uiszczenia opłaty produktowej w całości. Co więcej, od **1 stycznia 2026 r.** producenci pozostający poza systemem kaucyjnym będą musieli płacić **potrójną opłatę produktową**.

Rozwiązanie to ma motywować producentów do uczestnictwa w systemie kaucyjnym. Producent, który przystąpi do systemu kaucyjnego i poniesie koszty jego finansowania, ale pomimo to nie uda mu się uzyskać wymaganych poziomów selektywnej zbiórki będzie traktowany w sposób mniej restrykcyjny niż podmiot, który w ogóle nie podejmie takiej próby.

2 Przystąpienie do systemu kaucyjnego

Producenci nie mają bezwzględnego obowiązku przystąpienia do systemu kaucyjnego. Jednak jeśli się na to nie zdecydują to powinni liczyć się z obowiązkiem zapłaty opłaty produktowej, a od 1 stycznia 2026 r. – potrójnej opłaty produktowej.

Producenci mogą przystąpić do systemu kaucyjnego na dwa sposoby:

Przystąpienie do systemu kaucyjnego w charakterze akcjonariusza i klienta operatora systemu.

Pierwszy sposób zakłada, że producent, samodzielnie lub wspólnie z innymi producentami, tworzy lub dołącza do operatora systemu jako akcjonariusz, a następnie podpisuje umowę o przystąpienie do systemu kaucyjnego z takim operatorem. Wymaga to od producenta zaangażowania dodatkowych środków finansowych w celu pokrycia wkładów na akcje oraz może wiązać się z koniecznością zapewnienia operatorowi dodatkowego finansowania lub zabezpieczenia finansowania bankowego.

Przystąpienie do systemu kaucyjnego wyłącznie w charakterze klienta operatora systemu.

Drugi sposób zakłada wyłącznie zawarcie przez producenta umowy o przystąpienie do systemu kaucyjnego z istniejącym operatorem systemu. Tę opcję mogą rozważyć mniejsi producenci, którzy nie chcą angażować środków finansowych w tworzenie lub przystępowanie do operatora w charakterze akcjonariusza.

Producent może wybrać operatora, z którym zawrze umowę o przystąpienie do systemu kaucyjnego. Jednak zawarcie przez producenta takiej umowy w odniesieniu do konkretnego rodzaju opakowania wyłącza możliwość zawarcia umowy z innym operatorem w odniesieniu do tego samego rodzaju opakowania.

Innymi słowy, producent może zawrzeć umowę z jednym z operatorów systemu w odniesieniu do puszek metalowych, a z innym operatorem systemu w odniesieniu do butelek PET.

✓ **Co powinna zawierać umowa o przystąpienie do systemu kaucyjnego?**

Umowa o przystąpienie do systemu kaucyjnego powinna określać co najmniej wysokość zobowiązań finansowych ponoszonych przez producenta oraz zasady i terminy ich płatności.

✓ **Czy umowy o przystąpienie do systemu kaucyjnego powinny być zawierane na takich samych warunkach ze wszystkimi producentami?**

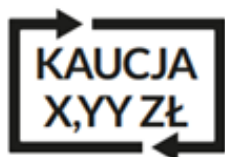
W praktyce może pojawić się wątpliwość, czy operator powinien zawierać umowy na takich samych warunkach ze wszystkimi producentami, którzy przystąpili do prowadzonego przez niego systemu kaucyjnego, niezależnie od tego, czy są oni tylko klientami, czy również akcjonariuszami operatora. Regulacja o systemie kaucyjnym wymaga, aby producenci mieli równy dostęp do systemu, co sugeruje, że również umowy o przystąpienie do takiego systemu powinny być zawierane na jednolitych warunkach. Takie podejście zapewniałoby równe traktowanie wszystkich producentów w ramach danego systemu kaucyjnego, jednak mogłoby znacznie ograniczyć możliwości uprzywilejowania producentów – akcjonariuszy, którzy ponoszą większe ryzyko i wyższe koszty finansowe związane z funkcjonowaniem operatora.

✓ **Przez jaki czas producent jest zobowiązany do przechowywania umowy z operatorem systemu?**

Producent powinien przechowywać umowę zawartą z operatorem systemu przez okres co najmniej **5 lat**, licząc od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym umowa przestała obowiązywać.

3 Oznakowanie opakowań objętych systemem kaucyjnym

Producenci mają obowiązek umieszczać na opakowaniach oznakowanie wskazujące na objęcie opakowania systemem kaucyjnym oraz określające wysokość kaucji. Oznakowanie powinno być zgodne z następującym wzorem określonym w ustawie.

Ponadto oznakowanie powinno:

- być wyraźne, widoczne, czytelne i trwałe,
- kontrastować z tłem,
- znajdować się na etykiecie.

4 Prowadzenie ewidencji opakowań

Aktualnie prowadzona przez producentów ewidencja opakowań, zawierająca informacje o masie opakowań, w których produkty zostały wprowadzone do obrotu w danym roku kalendarzowym, będzie musiała zostać uzupełniona o dodatkowe dane. W ewidencji konieczne będzie uwzględnienie informacji o liczbie oraz pojemności opakowań objętych systemem kaucyjnym, w których wprowadzono produkty do obrotu. Dane te będą musiały zostać wskazane odrębnie dla poszczególnych rodzajów opakowań (tj. butelek PET, puszek metalowych oraz butelek szklanych wielokrotnego użytku).

✓ W jakiej formie sporządzić ewidencję?

Ewidencja powinna zostać sporządzona w formie **pisemnej** lub **elektronicznej**.

✓ Przez jaki okres przechowywać ewidencję?

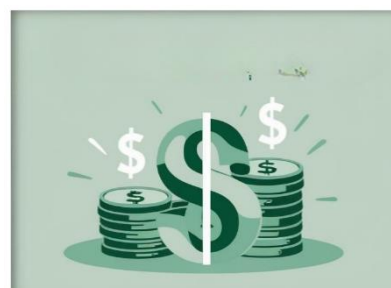
Informacje zawarte w ewidencji powinny być przechowywane przez okres co najmniej **5 lat** od końca roku, którego dotyczy ewidencja.

5 Przekazywanie informacji operatorom systemu

Producenci będą również zobowiązani do przekazywania operatorom systemu danych niezbędnych do realizacji obowiązków w zakresie systemu kaucyjnego, w tym danych o wprowadzonych przez nich do obrotu opakowaniach objętych systemem kaucyjnym.

4 Jakie kary mogą zostać nałożone na producentów za niewdrożenie systemu kaucyjnego?

Realizację obowiązków przez producentów mają zabezpieczyć liczne kary administracyjne. Co istotne z punktu widzenia producenta, jego odpowiedzialność za naruszenie skutkujące obowiązkiem zapłaty kary ma charakter obiektywny, a tym samym jest niezależna od zawinienia.

Nieosiągnięcie poziomów selektywnego zbierania opakowań (tzw. „opłata produktowa”)	– 10 gr za 1 kg za rok 2025, – 1 zł za 1 kg za rok 2026, – 5 zł za 1 kg za rok 2027, a także w latach następnych. Od 1 stycznia 2026 r. potrójna stawka opłaty produktowej dla producentów, którzy nie przystąpili do systemu kaucyjnego.
Niewykonanie obowiązków informacyjnych wobec operatora systemu	od 10.000 zł do 1.000.000 zł. Dodatkowo, opłata produktowa obliczona w odniesieniu do opakowań objętych systemem kaucyjnym, o których nie poinformowano operatora systemu.
Nieprowadzenie ewidencji dotyczącej systemu kaucyjnego	od 10.000 zł do 500.000 zł
Nieprzechowywanie umowy z operatorem systemu przez zastrzeżony okres czasu	od 10.000 zł do 50.000 zł
Nieumieszczenie na opakowaniach oznakowania wskazującego na ich objęcie systemem kaucyjnym	od 10.000 zł do 50.000 zł

Jak możemy pomóc?

- ✓ Zapewnimy **wsparcie w zawieraniu umów z operatorami systemu**, w tym zweryfikujemy ich treść i proponujemy mechanizmy zabezpieczające producentów,
- ✓ Zapewnimy **wsparcie w negocjacjach umów z operatorami systemu**,
- ✓ **Przeprowadzimy audyt** działalności producenta pod kątem zgodności z regulacjami systemu kaucyjnego, w tym:
 - przygotujemy lub zweryfikujemy treść etykiet,
 - zweryfikujemy ewidencję dotyczącą systemu kaucyjnego,
- ✓ **Przeprowadzimy szkolenia** w zakresie nowych obowiązków związanych z systemem kaucyjnym,
- ✓ Zapewnimy **bieżące doradztwo prawne**.

Zapraszamy do kontaktu

ŁUKASZ DOKTÓR
Adwokat | Partner

Tel. +48 22 460 55 93
Mobile: +48 607 462 830
E-mail: ldoktor@djp.pl

KATARZYNA LEWIŃSKA
Adwokat | Prawnik Zarządzający

Tel. +48 22 460 57 85
Mobile: +48 607 848 637
E-mail: klewinska@djp.pl

DOMINIK WESOŁOWSKI
Aplikant Adwokacki | Prawnik

Tel. +48 22 460 03 45
Mobile: +48 733 055 912
E-mail: dwesolowski@djp.pl

